

ÎNCHEIERE

05 iunie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de
Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Dumitru Mardari
Svetlana Filincova

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Procuratura Generală a RM, de Ministerul Justiției al RM și de Ministerul Finanțelor al RM,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată a lui Gheorghe Popa către Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor și Procuraturii Generale cu privire la încasarea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 05 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost admise apelurile declarate de Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor și cererea Procuraturii Generale de alăturare la apelul Ministerului Justiției, și modificată hotărârea din 26 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, prin care a fost admisă acțiunea,

c o n s t a t ă:

La 03 iulie 2018, Gheorghe Popa s-a adresat în instanță cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, Ministerului Finanțelor și Procuraturii Generale privind repararea prejudiciului material și moral.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 11 octombrie 2013, a fost reținut de către Procuratura Anticorupție, fiind bănuțit în comiterea infracțiunii prevăzută de art. XXX Cod penal, iar la 14 octombrie 2013, a fost pus sub învinuire în baza normei penale indicate, fiind interogat în calitate de învinuit și la aceeași dată Procuratura Anticorupție a înaintat un demers privind aplicarea măsurii preventive sub formă de arest preventiv pe un termen de 30 zile, care a fost admis prin încheierea Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 14 octombrie 2013, prin care s-a dispus aplicarea arestului preventiv pe un termen de 20 de zile, cu eliberarea mandatului de arestare nr. 14-102/2013.

La 21 octombrie 2013, avocatul Mihai Chihai a depus un demers privind înlocuirea măsurii preventive sub formă de arest în liberarea provizorie sub control judiciar, iar la 25 octombrie 2013, Procuratura Anticorupție a înaintat un demers privind prelungirea măsurii preventive sub formă de arest preventiv pe un termen

de 30 zile și prin încheierea judecătoreii Buiucani mun. Chișinău din 30 octombrie 2013 s-a dispus respingerea cererii apărătorului și admiterea parțială a demersului procurorului, cu prelungirea termenului arestării preventive cu 20 zile.

La 20 noiembrie 2013 a fost eliberat de sub arest, fiind în detenție 40 de zile.

Prin sentința Judecătoreii Buiucani, mun. Chișinău din 08 aprilie 2014, reclamantul a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. XXX Cod penal, fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de XX ani, cu amendă în mărime de XX u.c. și privarea de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de XX ani, cu executarea pedepsei cu închisoare în penitenciar de tip închis.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 februarie 2016, a fost casată sentința primei instanțe și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care procesul penal în privința reclamantului pe învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. XXX Cod penal a fost încetat, din motiv că fapta constituie o contravenție și, concomitent, procesul contravențional în privința reclamantului în baza art. XX Cod contravențional, a fost încetat în legătură cu expirarea termenului de prescripție de tragere la răspundere contravențională.

Prin decizia Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție din 28 iunie 2016 au fost admise recursurile declarate, casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 februarie 2016 și dispusă rejudecarea cauzei în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 decembrie 2016, a fost casată integral sentința instanței de fond și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care reclamantul a fost achitat de învinuirea în comiterea infracțiunii prevăzute de art. XXX Cod penal, pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Prin decizia Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție din 04 iulie 2017, s-a respins ca inadmisibil recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de Circumscripție Chișinău, Cojocar Tudor și procurorul în Procuratura Anticorupție, Iachimovschi Octavian, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 decembrie 2016, cu menținerea deciziei atacate.

Decizia Curții de Apel Chișinău din 08 decembrie 2016 este irevocabilă, deoarece a fost menținută de Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 04 iulie 2017.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 09 noiembrie 2017, a fost recunoscut inadmisibil recursul în anulare declarant de către Adjunctul Procurorului General, Roșioru Mircea, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție din 04 iulie 2017, ca vădit neîntemeiat.

Prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii din 22 octombrie 2013, a fost suspendat din funcția de judecător în cadrul Judecătoreii Telenești, până la rămânerea definitivă a hotărârii în cauza penală intentată la 21 august 2013, iar deoarece la 04 iulie 2017, prin decizia Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție a fost menținută decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 decembrie 2016, la 06 iulie 2017, s-a adresat cu o cerere către Consiliul Superior al Magistraturii, prin care a solicitat anularea suspendării din funcție și prin hotărârea

Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr.479/22 din 11 iulie 2017 a fost anulată suspendarea sa din funcția de judecător în cadrul Judecătoriei Orhei, dispusă prin hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 764/32 din 22 octombrie 2013.

Ulterior, s-a adresat cu o cerere, prin care a solicitat achitarea salariului, plăților pentru concediile anuale și altor plăți pe perioada suspendării din funcția de judecător, începând cu 22 octombrie 2013 și până la 01 august 2017, iar prin răspunsul Președintelui Judecătoriei Orhei din 24 noiembrie 2017 a fost informat că sunt aplicabile prevederile Legii nr. 1545, potrivit căruia prejudiciul moral și material este achitat de către stat prin intermediul Ministerului Justiției.

La 21 decembrie 2017, s-a adresat către Ministerul Justiției cu o cerere privind achitarea salariului, plăților pentru concediile anuale și altor plăți, conform Legii, pe perioada suspendării din funcția de judecător, iar prin răspunsul din 03 ianuarie 2018, Ministerul Justiției a refuzat achitarea salariului, din motivul că achitarea acestuia și a altor plăți prevăzute de Lege pe perioada suspendării din funcția de judecător nu poate avea loc datorită neexercitării funcției pe toată această perioadă, luând în considerație că suspendarea din funcție se datora unor circumstanțe ce nu depind de voința angajatorului. În perioada reținerii și arestului a fost deținut timp de 40 zile (11 octombrie -20 noiembrie 2013) în izolatorul de detenție provizoriu al CAN.

În continuare reclamantul a menționat că, prin condamnarea ilegală, erorile judiciare ce au fost admise, i-au fost lezate drepturile și libertățile fundamentale, iar traumele psihice și suferințele fizice provocate de condamnarea sa ilegală trebuie să fie reparate prin acordarea unor despăgubiri morale și materiale echitabile, de natură să aducă deplina satisfacție pentru suferințele psihice și fizice suportate atât pe perioada detenției, cât și ulterior, ca urmare a unor serii de consecințe negative, în sensul izolării sale de colectivitate și familie, atingerea gravă adusă onoarei și demnității, reputației profesionale ca urmare a oprobriului public, precum și sentimentul de frustrare accentuată creat de dezumanizare și de afectare a personalității sale.

Condițiile de detenție reclamantul le-a apreciat ca fiind inumane și degradante, ce cuprind percheziția corporală înjositoare, condiții de detenție inumane și degradante, lipsa accesului la lumina naturală, calitatea și cantitatea insuficientă a hrănilor, lipsa plimbărilor la aer liber, asistența medicală neadecvată, etc.

Astfel, reclamantul a solicitat încasarea sumei de XXXX de lei cu titlu de prejudiciu moral și XXX de lei cu titlu de prejudiciu material, inclusiv XXX de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistența juridică acordată la examinarea cauzei penale, XXX de lei cu titlu de plăți salariale pe perioada suspendării din funcția de judecător, începând cu 22 octombrie 2013 și până la 01 august 2017, XXX de lei cu titlu de costuri pentru combustibilul consumat pentru a fi prezent la toate ședințele de judecată.

Prin hotărârea din 26 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial și s-a dispus încasarea în beneficiul reclamantului din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, a sumei de XXX de lei, inclusiv XXX de lei cu titlu de

prejudiciu material pentru plățile salariale pe perioada suspendării din funcția de judecător, începând cu 22 octombrie 2013 și până la 01 august 2017, XXX de lei cu titlu de prejudiciu material pentru asistența juridică acordată la examinarea cauzei penale și XXX de lei cu titlu de prejudiciu moral, în rest pretențiile au fost respinse.

La 07 noiembrie 2018, la 28 decembrie 2018 și la 02 ianuarie 2019, prin intermediul poștei, în termenul prevăzut de Lege, Ministerul Justiției a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând casarea acesteia în partea admisă și emiterea unei noi hotărâri, prin care să se respingă acțiunea.

La fel, la 07 noiembrie 2018, prin intermediul poștei și la 15 ianuarie 2019, Ministerul Finanțelor a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând casarea acesteia în partea admisă și emiterea unei noi hotărâri, prin care a respinge acțiunea.

La 31 ianuarie 2019, Procuratura Generală a depus o cerere de alăturare la apelul declarat de Ministerul Justiției.

Prin decizia din 05 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, au fost admise cererile de apel declarate de Ministerul Justiției, Ministerul Finanțelor și cererea Procuraturii Generale de alăturare la apelul declarat de Ministerul Justiției.

S-a modificat hotărârea din 26 octombrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, în partea dispoziției de încasare a sumei de XXX lei, inclusiv XXX de lei cu titlu de prejudiciu material pentru plățile salariale, prin reducerea sumelor adjudecate de la XXX cu titlu de plăți salariale pe perioada suspendării din funcția de judecător până la XXX lei și, corespunzător, suma totală de la XXX lei până la XXX lei.

În rest, hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 26 octombrie 2018 a fost menținută.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a indicat că hotărârea primei instanțe este fondată, aceasta a aplicat corect normele de drept material aplicabile speței, temeiuri pentru casarea acesteia lipsind, aceasta urmează doar a fi modificată în partea dispoziției indicate cu privire la încasarea plăților salariale și a cuantumului total calculat al sumelor încasate.

Prima instanță eronat a adjudecat în beneficiul intimatului suma drepturilor salariale în mărime de 26691 de lei, calculate greșit de intimat până la 01 august 2017, în condițiile în care această sumă excede perioada de suspendare a acestuia din funcția deținută (22 octombrie 2013-11 iulie 2017), iar eroarea mecanică privind încasarea drepturilor salariale până la 01 august 2017, expusă în dispozitivul hotărârii contestate, urmează a fi corectată de către instanța de apel.

La 25.03.2019, Procuratura Generală a RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel.

În motivarea recursului, a indicat că instanța de apel a interpretat eronat prevederile Legii nr. 1545 din 25.02.1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, iar intimatul nu a prezentat oricare probe care să ateste cauzarea frustrărilor, stresului și a neliniștii, ponegririi onoarei, demnității și reputației sale, astfel încât să constituie temei pentru despăgubire din partea statului. Instanțele de judecată la determinarea mărimii compensației pentru

prejudiciul moral, trebuia neapărat să ia în considerație atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice părții vătămate, cât și datele obiective care certifică acest fapt.

Astfel, a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care acțiunea să fie respinsă.

La 01.04.2019, Ministerul Justiției al RM a depus recurs împotriva deciziei instanței de apel din 05.02.2019.

În motivarea recursului a indicat că, Gheorghe Popa nu a prezentat oricare probe concludente prin care să ateste faptul că bănuiala sa ar fi avut careva efecte negative asupra reputației sale, iar conform legislației procesual penale, organul de urmărire penală este în drept să efectueze acțiuni de urmărire penală necesare pentru stabilirea adevărului și apărarea intereselor altor persoane, inclusiv inter.

Astfel, a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

La 02.05.2019, Ministerul Finanțelor al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel.

În motivarea recursului a indicat că instanțele inferioare au aplicat eronat normele de drept procedural, prin încălcarea art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, potrivit căruia instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

Instanțele de judecată urmau să respingă acțiunea din considerentul că prejudiciul solicitat nu poate fi încasat din contul bugetelor pârâților, or, asemenea prejudiciu poate fi încasat doar din bugetul de stat, față de care reclamantul nu a formulat pretenții.

Astfel, a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care acțiunea să fie respinsă în legătură cu faptul că pretențiile reclamantului nu au fost formulate față de bugetul de stat.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) al Codului de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Din materialele dosarului rezultă că decizia recurată a fost pronunțată la 05 februarie 2019 și expediată pentru comunicare participanților la proces la 28 februarie 2019 (f. d. 33, Vol. II), iar recursurile au fost depuse la 25 martie 2019, 01 aprilie 2019, 02 mai 2019. Date despre recepționarea deciziei recurate la materialele dosarului lipsesc. Astfel, se constată că recurenții s-au conformat prevederilor legale și a declarat recursul împotriva deciziei din 05 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în termen.

Examinând temeiurile invocate în cererea de recurs în raport cu materialele cauzei și prevederile legale, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile declarate de către Procuratura Generală a RM, Ministerul Justiției al RM și Ministerul Finanțelor al RM, neîntemeiate și care urmează a fi declarate inadmisibile, din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) al Codului de procedură civilă, părțile și

alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) al Codului de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) al Codului de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al Codului de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin.(1) lit. f) al Codului de procedură civilă, în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de Procuratura Generală a RM, Ministerul Justiției al RM și Ministerul Finanțelor al RM, nu pot duce la admisibilitatea recursurilor, ori acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 al Codului de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursurilor, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurenților cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) al Codului de procedură civilă.

Or, nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea amănunțită a motivelor de nelegalitate pe care se întemeiază, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului înseamnă nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Aderent, recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, condiția legală a dezvoltării motivelor de recurs implicând determinarea greșelilor anume imputate instanței de apel, o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează.

Abordarea recurenților, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursurilor nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea recursurilor ca

fiind admisibile.

Prin prisma jurisprudenței CtEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs depusă de către Procuratura Generală a RM, Ministerul Justiției al RM și Ministerul Finanțelor al RM.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursurilor ca fiind admisibile.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) ale Codului de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibile recursurile declarate de către Procuratura Generală a RM, Ministerul Justiției al RM și Ministerul Finanțelor al RM.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Dumitru Mardari

Svetlana Filincova